

یادداشت

محرومیت‌های آموزشی مهمتر از کمبودهای مادی

| ارحله‌حلاج‌زاده | روانشناس و داوطلب هلال‌احمر |

از آنجا که تیم سحر در بحث حمایت‌های روانی پس از بلایا در مناطق آسیب‌دیده فعالیت دارد، به همراه کاروان سلامت به سیستان‌وبلوچستان که دچار خشکسالی و محرومیت شدید است، اعزام شدیم. من نیز به‌عنوان روانشناس و مشاور در تیم سحر حضور داشتم و روزانه حدود ۱۰ مشاوره را انجام می‌دادم. در این تیم کارهای متنوعی را با هدف تسکین آلام مردم صبور و محروم منطقه انجام دادیم، همچنین جامعه هدف را کودکان و دانش‌آموزان تا مقطع متوسط اول در نظر گرفتیم، تا برنامه‌های تیم را برای آنها برگزار کنیم، اما متأسفانه به دلیل شرایط فرهنگی منطقه نتوانستیم برای بچه‌های بزرگتر خصوصا دخترها کاری انجام دهیم. یکی از مهمترین فعالیت‌های تیم سحر بحث بازی‌درمانی برای کودکان است. در این زمینه بازی‌های متنوع فردی و گروهی برای بچه‌ها برگزار شد. بازی‌های فردی مانند دارت و منچ و بازی‌های گروهی و دسته‌جمعی همچون طناب‌کشی با هدف ارتقا و رشد شخصیتی کودکان در نظر گرفته شده بود. سعی کردیم در پس هر بازی هدفی را برای آموزش کودکان دنبال کنیم و چه در بازی‌های فردی و چه گروهی نکاتی را به آنها آموزش دهیم. برای مثال در بحث نقاشی موضوع را هدفمند کردیم و به سمت خشکسالی و کمبود آب سوق دادیم. در بازی‌های گروهی بچه‌ها می‌توانستند اتحاد و باهم بودن را یاد بگیرند و کارگروهی را تمرین کنند، همچنین حضور در جمع و معرفی کردن خودشان باعث می‌شد اعتمادبه‌نفس خود را بالا ببرند.

کودکان چون در مناطق محروم هستند یک‌سری از بازی‌ها را در زندگی خود ندیده بودند، به همین دلیل منسج بزرگ پارچه‌ای برای آنها برده بودیم و بازی می‌کردند که اتفاقا بسیار هم از آن استقبال کردند و اگر خودشان تمایل داشتند به آنها هدیه می‌دادیم. بخش دیگری از فعالیت‌های تیم سحر پخش افلام بود. به کمک خیرین بسته‌هایی شامل کیف و لوازم تحریر برای مدرسه و انواع اسباب‌بازی تهیه کرده و در قالب بازی یا به‌عنوان هدیه به بچه‌ها دادیم.

شاید همه مردم تنها به بحث محرومیت مادی در این مناطق توجه داشته باشند و برای کمک اقدام کنند، اما آن‌چه ما مشاهده کردیم چیزی فراتر از کمبودهای مادی بود. برخی مردم از لحاظ مباحث آموزشی بسیار ضعیف هستند و حتی ساده‌ترین برخورد با کودکان را نمی‌دانستند. تیم سحر چه در بخش مشاوره و چه کودکان کارهای بسیاری را متناسب با نیاز و فرهنگ مردم انجام داد. در بحث زوج‌درمانی و زندگی زناشویی، فرزندپروری و همچنین مهارت‌های زندگی آموزش‌هایی را به خانواده‌ها و مادران دادیم.

البته به دلیل تفاوت‌های زبانی و فرهنگی که ارتباط برقرار کردن با مردم را دشوار می‌ساخت، در حدی که خودشان تمایل داشتند برای آنها کلاس‌های مشاوره و آموزشی برگزار کردیم. در میان مردم مشکلات شایعی مانند پرخاشگری، اعتیاد، طلاق و خیانت‌های زناشویی وجود داشت، همچنین با چندین مورد کیس خودکشی برخورد داشتیم. در زمینه کودکان نیز پرخاشگری، شش‌پاداری، اضطراب بیش از حد و همچنین افسردگی در دختران و زنان بسیار دیده می‌شد، به همین دلیل در کنار بحث نذر آب و تهیه نانکر، جدا دارد در زمینه‌های فرهنگی کارهای بسیاری در مناطق محروم انجام شود. می‌توان مدارس را گسترش داد و آموزش‌ها را بیشتر کرد. همچنین برای یک روستا با دارا بودن ۳۰۰ دانش‌آموز می‌توان پارک‌های تفریحی ساخت، زیرا به چنین امکاناتی بشدت نیاز دارند. متأسفانه مردم پیش از آن که بخواهند به مباحث آموزشی توجه داشته باشند، تصور می‌کردند هر گروه و تیمی که از هلال‌احمر به منطقه آنها می‌رود، باید تنها بسته‌های حمایتی را به آنها بدهد. در آن چند روزی که در روستا بودیم، اشتیاق بچه‌ها برای همراهی با ما بسیار زیاد بود و علاقه داشتند با یکدیگر عکس بگیریم، از ما می‌پرسیدند که آیا باز هم به روستای آنها می‌رویم یا نه. روز اول تصور می‌کردیم شاید به خاطر گرفتن هدایا برای دیدن ما مشتاق هستند، اما در روزهای دیگر دیدیم جلوی مدرسه صف می‌کشند تا در باز کنیم و برای بازی داخل بیایند.

بسیاری از داروهای مورد استفاده بدون نسخه از جمله داروی ضد سرفه، سرماخوردگی، و ... باعث گيجی ناخواسته می‌شوند که ممکن است رانندگی را با مشکل روبه‌رو کند.

برنامه عضویت جوانان در هلال احمر مهر ماه اجرایی می‌شود

تأمین آب، بهبود و توسعه سطح سلامت در مناطق محروم برگزار می‌شود. در اجرای طرح نذر آب، تیم‌های امدادی جمعیت هلال احمر از استان‌های معین در نقاط کم‌آب کشور به مشکلات ساکنان این مناطق رسیدگی کرده و برای برطرف کردن نیازهای درمانی و امدادی آنها تلاش می‌کنند

امسال شهرستان هیرمندمیزبان کاروان سلامت ۲۴نفره جمعیت هلال احمر استان البرز بود که تیم پشتیبانی و نیازسنجی از ۲۰ تا ۲۵ مرداد در دهستان کریم کشته مستقر شدند. این کاروان سلامت براساس نیازسنجی‌ها و بازدیدهای میدانی که از قبل انجام شد، با رویکرد آرایه خدمات‌بهداشتی ودرمانی، فرهنگی و حمایتی به‌سیستان و بلوچستان اعزام شد. داوود رحبی، معاون داوطلبان جمعیت هلال احمر البرز در این رابطه به «شهروند»

می‌گوید: «تیم‌های پشتیبانی کاروان به مدت دو روز پیش از ورود کاروان سلامت برای بررسی منطقه و جایی که کاروان باید در آن مستقر شود و همچنین برای شناسایی محل تانکرها به هیرمند فرستاد. از ۲۲ تا ۲۵ مرداد نیز به مدت چهار روز کاروان سلامت در منطقه مستقر شد و به آرایه‌خدمت‌پرداختند.»

به گفته رحبی، طبق هماهنگی‌ها و نیازسنجی‌های انجام‌شده از پیش، متخصصان زنان، قلب، داخلی، دو پزشک عمومی، دندانپزشک،روانشناس، کارشناس تغذیه، کارشناس محیط‌زیست و پرستار خدمات بهداشتی

درمانی در تیم حضور داشتند و به ساکنان شهرستان هیرمند آرایه خدمت کردند. در طی ۴روز فعالیت کاروان سلامت البرز، ۷۵۸نفر از روستاییان شهرستان هیرمنداز خدمات رایگان بهداشتی ودرمانی بهره‌مندشدند.

تصمیم گرفتیم در چنین کاروانی باشم تا باسیستمی که برنامه‌ریزی دارد، برای خدمت‌کردن اقدام کنیم.
• اوضاع و شرایط زندگی مردم در شهرستان هیرمند چگونه بود؟

من جزو تیمی نبودم که برای سرکشی به روستاها بروم، ما در مرکزی مستقر بودیم و اهالی به ما مراجعه می‌کردند؛ چیزی که در آن جا بسیار دیدم فقر فرهنگی بود و همچنین بیشتر مشکلات مردم در

زمینه گوارش بود؛ مشکلات عصبی، قلبی و عفونی خصوصا عفونت‌های پوستی و تنفسی بسیار شایع بود. در اکثر خانواده‌ها، مرد خانواده یا در زندان بود و یا چند همسر داشت. خانم‌ها از طریق سوزن‌دوزی امرار معاش می‌کردند، همچنین تعداد بالایی بچه داشتند و این مسأله برای‌شان کاملا طبیعی بود. خانم ۱۷ ساله‌ای را دیدم که سه فرزند داشت و بیوه شده بود یا خانمی مراجعه کرد که سه بچه پشت سر هم داشت و باز هم باردار بود. در زمینه کار من به عنوان پزشک عمومی، بحث پیشگیری و آموزش بسیار ارزش دارد؛ اما موردهایی بودند که نیاز به جراحی فوری داشتند

سرپرست سازمان جوانان جمعیت هلال احمر از اجرای برنامه کاربردی عضویت جوانان در این سازمان با شیوه جدید از مهرماه ۹۸ خبر داد و گفت: «دستورالعمل جامع این برنامه در حال تدوین و ویرایش نهایی است.» علی گنج کریمی بااعلام این خبر افزود: «برنامه کاربردی عضویت جوانان هلال احمر بستر اجرای طرح‌های آموزشی، ضرورت استفاده از فناوری در آموزش و آرایه آموزش‌هابه صورت غیرحضورى است.» وی با بیان این که بستر بسیاری از آموزش‌ها و طرح‌های آموزشی حوزه جوانان هلال احمر بر پایه این برنامه جدید عضویت است، گفت: «فرایند ثبت‌نام و عضویت اولیه در سازمان جوانان هلال احمر باید بسیار ساده و قابل دسترس باشد. با راه‌اندازی این برنامه جدیدو کاربردی عضویت در سازمان جوانان هلال احمر، بسیاری از دغدغه‌های مادر حوزه جوانان رفع خواهدشد.»

در ادامه به بررسی این برنامه خواهیم پرداخت.

خشکسالی و بی‌آبی سیستان وبلوچستان، امان از مردم این منطقه بریده، بزراحتی آب شرب برای آشامیدن ندارند و حالا هلال احمری‌ها با راه‌اندازی کمیپن ملی نذرآب سعی می‌کنند با کمک مردم و خیرین آب شرب مردم این منطقه را تأمین کنند.معاون داوطلبان البرز در این خصوص می‌گوید: «با توجه به آن‌که این طرح سال گذشته نیز در سیستان و بلوچستان اجرا شده بود، مردم کاملاً با آن آشنایی داشتند و از ماستقبال خوبی کردند. جدااز کارهای مربوط به حوزه سلامت و بسته‌های حمایتی و فرهنگی که در اختیار اهالی و کودکان گذاشته شد، تعداد زیادی تانکر آب نیز در منطقه قرار داده شد. ۲۰ تانکر نصب شده و ۲۵ تانکر دیگر نیز تهیه شده است که در ماه‌های آینده به منطقه فرستاده می‌شود. در داخل شهرها لوله‌کشی‌های آب وجود داشت اما در طول روز مردم شاید یک‌ساعت ونیم بیشترآب‌نداشتند.»

به واسطه کاروان امدادی استان البرز، مقدار قابل توجهی سبید کالا و ارزاق عمومی در بین نیازمندان شهرستان هیرمند توزیع شد. به گفته رحبی، ۱۵۰ بسته مواد غذایی، ۱۰۰ بسته لوازم بهداشتی، ۱۰۰ بسته لوازم التحریر و ۵۰۰ قطعه اسباب‌بازی در روستاهای شهرستان هیرمند توزیع شد و همچنین ۱۷۰ قلم داروی تجویز شده توسط پزشکان به صورت رایگان در اختیار بیماران نیازمند قرار گرفت.

این مسئول هلال احمر با اشاره به وضع نابسامان زندگی مردم در منطقه هیرمند عنوان می‌کند: «شدت محرومیت کاملاً قابل لمس بود و پاده‌های ۱۲۰ روزه زندگی مردم را بسیار تحت‌الشعاع خود قرار داده است، به‌طوری‌که زمانی که در آن جا مستقر بودیم، شدت باد شدید شد و با تعطیلی ادارات مواجه شدیم. وضع مردم از نظر اقتصادی بسیار ضعیف است و کشاورزی که فعالیت اصلی مردم است، به دلیل خشکی رودخانه دیگر رونق ندارد. در این میان بیماری‌های داخلی و چشم نیز در میان مردم به دلیل وضع آب و هوایی شایع بود.»

به همراه کاروان سلامت، تیم‌های حمایت روانی سحر نیز در مناطق محروم حضور پیدا می‌کنند تا با فعالیت‌های خودبخشی از در درونج‌های روحی مردم خصوصا کودکان را بر طرف سازند. به گفته معاون داوطلبان البرز، تیم سحر در بحث کودکان فعالیت‌های بسیاری را انجام دادند. «اجرای برنامه‌های فرهنگی، آرایه مشاوره و آموزش‌های پیشگیری از بیماری‌های شایع، برپایی ایستگاه نقاشی، برگزاری مسابقات ویژه کودکان و نوجوانان و... ساز برنامه‌های فرهنگی و آموزشی کاروان سلامت و تیم سحر در شهرستان هیرنداست.»

پزشک داوطلب جمعیت هلال احمر استان البرز در گفت و گو با «شهروند» از روزهای فعالیت خود در کاروان سلامت در منطقه هیرمند می‌گوید

مناطق محروم نیازمند کارهای بلند مدت هلال

موارد بسیار بیماری گوارشی و سنگ کلیه ناخوشایند در میان مردم وجود داشت، حتی در میان بچه‌های بهیار مستقر در مرکز هم شایع بود. همچنین این روزها مشکل اصلی آنها طوفان شن بود که گریبانگیر اهالی سیستان و بلوچستان شده است. مشکل بی‌آبی برای آنها عادی بود، همین باعث شده بود، آب نخورند و پوست‌های بسیار خشک داشته باشند که از شدت خارش زخم می‌شد.

• در چند روز حضور کاروان سلامت در هیرمند، برخورد و استقبال مردم چگونه بود؟
برخورد مردم بسیار خوب بود؛ اما قدرت خرید دارو اصلاً نداشتند و دوست داشتند دارو تا حد ممکن در همان مرکز توسط نیروهای هلال احمر داده شود؛ همچنین نیاز به پوشک و شیرخشک داشتند و از من می‌خواستند که برای آنها بنویسم تا توسط بچه‌های تیم به آنها داده شود. دو روز سبید کالا در برخی از روستاها که از قبل توسط بهزیستی مشخص شده بودند، توزیع شد. در کل بچه‌های هلال احمر برای مردم کم نگذاشتند، تعداد زیادی عروسک نیز برای کودکان تهیه کرده بودند که باعث خوشحالی بچه‌ها شده بود.

• آیا مشکلات روحی نیز در میان مردم دیده می‌شد؟
بله؛ مشکلات روحی بسیار زیاد بود، از بچه‌های کوچک تا بزرگسالان اضطراب شدید داشتند. اکثر مردانی که مراجعه می‌کردند، وقتی می‌پرسیدیم که شغل شما چیست، می‌گفتند که بیکار هستند، حتی افرادی هم که شاغل بودند از اضطراب و بی‌خوابی شبانه شکایت می‌کردند. مردی بود که بنزین می‌فروخت و می‌گفت نصف شب‌ها با من تماس می‌گیرند که مریض بدحال دارند و نیاز به بنزین دارند، به همین دلیل در تمام طول شب بیدار بود و استراحت نداشت. در کل بسیار انسان‌های محترم، مهربان و کم‌توقعی بودند و برخورد بسیار خوبی داشتند. ای کاش کارهای بلندمدتی در مناطق محروم انجام شود تا اثر بارزی در منطقه داشته باشد. این که به صورت گروهی به مناطق برویم شاید به شکل مقطعی حال مردم را خوب کند اما باید یک برنامه بلندمدت نیز باشد تا نتیجه عمیقی داشته باشد و مشکلات مردم برطرف شود.